Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג
(מאָנטאג-אויסגאבע)

גויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-פרייז
בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעם
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נו׳ 1.
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פרענומעראנטענזאממלער
ערהאלטען 10% ראבאטט.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
צווייםאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פיר
עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פיערטעל-„ 2 „ „

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פיערטעל-„ 2 „ 25 „

אננאָנצען
אונד יאנטסינע פריוואט-אנצייגען
ווערדען מיט 10 קר. פער 6 שפאלטיגע פעטיט-צייליע בערעכנעט.

Nr. 54, זיעבענטער יאהרגאנג. פעסט, ט תמוז ה׳ת׳ר׳ל׳ה׳. Pest, den 12. Juli 1875.

שלום

דער אונגארישען רייכסטאגס וואהלען.

פאָן דען 418 דעפוטירטען, וועלכע אונגארן צו וועהלען האט, זינד ביזהער 388 דעפוטירטע געוועהלט וואָרדען. דאפאָן זינד 308 ליבעראלע, 17 פאָן דער שעננעי-פארטייא, 30 איסערסט-לינקע, 15 זאכסען (דאס הייסט זאָלכע, וועלכע עבענפאללס געגנער דער אונגארישען רעגיערונג זינד, וויל זיא פיר דאס דייטשע לאנד דער זאכסען אין זיעבענבירגען איינע בעזאָנדערע זעלבסט-שטענדיגקייט פאָרדערן) אונד 8 נאציאָנאלע (דאס הייסט זאָלכע, וועלכע דיא גראָבסטען געגנער דער אונגארישען רעגיערונג זינד, וויל זיא פיר דיא פערשיעדענען סערבישען, ראטציישען אונד וואלאכישען נאציאָנען בעזאָנדערע זעלבסטשטענדיגקייטען פערלאנגען.) — אין 10 בעצירקען מוס דיא וואהל נאָכמאלס פאָרגענאָממען ווערדען — אונד 30 בעצירקע האבען נאָך ניכט געוועהלט, וויל דאָרט דיא פאָרבערייטונגען צור וואהל נאָך ניכט פערטיג זינד.

זאָמיט ווירד יעטצט אים אונגארישען רייכסטאגע איינע זאָלכע גראָסע ליבעראלע מאיאָריטעט הערשען, וויא מאן זיא זייט דעם יאהרע 1848 ניכט געזעהען האטטע. מערקווירדיגער וייזע בעשטעהט דיא העלפטע דער ביז יעטצט געוועהלטען דעפוטירטען אויס לויטער נייען מענגערן, צו וועלכען אויך פיעלע שטוהלריכטער געהאָרען. פיעלע גראָסע מענגער זינד ניכט וויעדער געוועהלט וואָרדען, דאפיר האבען וויר אבער נייע קליינע מענגער צובעקאָממען, וועלכע ביז יעטצט אין אונזערער אינערן פאָליטיק נאָך גאר ניכטס געלייסטעט האבען — אונד גערדע פיר דיעזען נייען רייכסטאג העטטען וויר זעהר קלוגע מענגער פאָם פאכע אונד פאָן איבערלעגונג גוט געברויכען קאָננען.

אונד נון וואָללען וויר דיא איינצעלנען וואהלבעריכטע מיטטהיילען:

אים קראשוער בעצירקע דעם סאטהמארער קאָמיטאטעס וואורדע דער ליבעראלע גראף בעלא דעגענפעלד איינשטיממיג געוועהלט. אין סילאדי-טשעה וואורדע דער נאציאָנאלע פאפ געוועהלט, אין טשענגער דער ליבעראלע גאלגויצי. אין אראניאש-מעדיעש דער ליבראלע קענדע, אין מאטעסאלקא פעטשי, אים רעפסער דיסטריקטע דער זאכסע קאספער אונד דער ליבעראלע מאגער, אין בראָאס דער ליבעראלע בעלא וואָדיאנער, אים צווייטען בעצירקע וואורדע דער זאכסע בערדא געוועהלט, אין נאָדי-קאראָלי דאָמאהידי, אים טשאלאָקאָזער וואהלבעצירקע דער ליבעראלע פולאי, אים צווייטען בעצירקע דעם נאסוידער דיסטריקטעס דער שעננעיסט פאָלדוואָרי, אין באָברוי זיעגטע דער ליבעראלע בעללאגה, אין באָזינג דער ליבעראלע סיללאָ, אין צילאה דער ליבעראלע סיקסאי, אין נאָדי-באניא ענטשטאנד אם וואהל-טאגע איינע זאָלכע שלעגערייא, דאס מאן דיא וואהל אויפשיעבען מוסטע.

פערנער וואורדען געוועהלט: אין בערעטטיאָ-אויפאלו דער איסערסט-לינקע טשאנאדי, אין נירעדיהאזא ווידליצקאי, אין האטצפעלד היראָנימי, אין זישי-פאלווא דאניעל, אין באנאט-קאָמליש דר׳ ערלינג, אין הידעג-קוט טאָרמאשי, אין אָר (איזענבורגער קאָמיטאט) וואורדע שטאאטס-סעקרעטער האָללאן געוועהלט' אין שארוואר דער ליבעראלע טולאָק, אים רומער בעצירקע וואורדע דער יודענפרעססער אישטוציי וויעדער געוועהלט. אין גינז זיעגטע דער ליבעראלע פינה געגען דען שעננעיאיסטען אפּפאָני.

אין קליין-צעלל וואורדע דער ליבעראלע באָן געוועהלט, אין מורא-סאמבאט בערקע, אין קאָרמענד שיבריק, אין גיססינג ערנוסט, אין אָ-בעשעניאָ קארל שוואב (יודע) אין וויסקירכען דער ליבעראלע סטופא, אין נאסויד ה׳ טשערי, אין שעפשימיקלויש באקטשי, אין בילעט הוסאר, אין פאנטשאָווא דער נאציאָנאלע פאָליט, אים קאָוואר דיסטריקט וואורדען בארטאל אונד פאפ געוועהלט, אין סילאדי-שאָמלוי באָטשאנצי, אין טשאנאד דער איסערסט-לינקע סאָנגאָטט, אין נאדודוואר דער איסערסט לינקע שעמבערי, אין ביהאר גאשפאר, אין קאראנשעבעש דער נאציאָנאלע דאָדא אין שטיינאמאנגער האָרוואט.

ענדליך וואורדען געוועהלט: אין גראָס-ווארדיין טעלעסקי, אין האָסו-פאלי באָטהי, אין גראָס-סענט-מיקלויש שיראָש, אין סענט-גאָטטהארד דער פינאנצמיניסטער סעלל, אין האטסעג קאאז, אין נייהייזעל דער שעננעיסט גראף בערכטהאָלד, אין פריישטאדטל אָטשקאי, אין שאמבאָקרעט דער ליבעראלע פירסט אָדעסקאלכי, אין סעניין קאָראָנטהאלי, אין טאפאָלטשאן דער ליבעראלע גראף בערעני, אין נאָדי-וואשאָן מאָלנאר, אין שאמלוי-וואשארהעלי בעקאשי, אין אינאָד נאָדי, אין אונגרא פאָרקאשי, אין מארגיטא באראני אונד אין סעקעלהיד נאָדי, אין פארדאן טשאיאָשי, אין מינקאטש יאסאי, אין פעלווידעק הוניאדי, אין טיסאהאט איראי, אין אלשוי-לובין טשיללאגי, אין טיסאלאָק סאָמאיש, אין באָגשאן אנטאָנעשקו, אים דאבאָקער קאָמיטאט באנפי אונד פעלסעגי, אין פאָטשעט האָרקאני, אין טשאָרוואָ פרעפעליצאי, אין גראָס-שענק שאראָשי, אין לוגאש מיניסטער סענדעי, אין ערלוי זיעגטע דער ליבעראלע באביטש איבער דען איסערסט-לינקען טשיקי; עבענזאָ זיעגטע אין צענטא דער ליבעראלע צאקוי איבער דען איסערסט-לינקען מאָראָש, אין נייא-אראד פראָהליך, אין קליין בעטשקערעק דעשאן, אין רעקאש יאנטשארי, אין מאָראוויצא דאניעל, אין ריטטבערג ווירקנער, אין אָרציפאלווא גאָראָווע, אין אָראָוויצא דער באראָן אלבערט וואָדיאנער, אין רייסמארק ווילהעלם לאָוו, אין בערעצק גאבאָר, אין אָקאָרמעזא סילאדי, אין הערמאנשטאדט קאפפ אונד געבבעל, אין באראנד דער איסערסט-לינקע העדיעשי, אין עלעשד דר׳ סלאווי, אין בעליענעש קאָזמא, אין טשעקע ראָמאן, אין טענקע ליפאָווניצקי, אין לובלוי מאריאשי, אין סקאליין טאָרנויצי, אין ווערבוי זיעגטע אָטשקאי געגען דען עהעמאליגען מיניסטער טאָטה.

וויא וויר זעהען, איזט פאָן דעם איסערסט-לינקען קלעע-בלאטטע טשאנאדי טשיקי אונד מאָראָש, נור טשאנאדי געבליעבען; דיא איבריגען צוויא זינד אבגעפאללען. ערלוי אונד צענטא זינד קליגער געוואָרדען אונד וואוסטען זיך בעססערע דעפוטירטע אלס טשיקי אונד מאָראָש צו וועהלען; אבער וויא בערעטטיאָ-אויפאלו אנשטאטט פיעל מוירין איינען טשאנאדי וועהלען קאָננטע, איזט וואהרליך ניכט צו בעגרייפען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא פיער קראָנפרינצען.) אין דער קאפוצינער-גרופט פאָר דעם זארגע דעם קאיזערס פערדינאנד שטאנדען דער עסטערייכישע קראָנפרינץ רודאָלף, דער דייטשע קראָנפרינץ, דער רוסישע קראָנפרינץ אונד דער איטאליענישע קראָנפרינץ. איבער דעם זארגע רייכטען זיא זיך דיא הענדע, אלס אָב זיא שוואָרען וואָללטען, אלס צוקינפטיגע קאיזער אויף עוויג מיט איינאנדער אין פריינדשאפט צו לעבען. —

* (אונזער קראָנפרינץ בלאטטערט!) דער קראָנפרינץ רודאָלף האטטע זיך ביים לייכען-בעגענגניססע דעם קאיזערס פערדינאנד זאָ ערקעלטעט, דאס ער אן דען בלאטטערן ערקראנקט איזט. מאן קאנן זיך נון דען שרעקען איבער דיעזען איינציגען זאָהן אונזערעס קאָניגס דענקען, אבער דער האָפ-ארצט האטטע דיעזען שרעקען גליך בעזייטיגט, אינדעם ער דען קראנקהייטס-צושטאנד דעם קראָנפרינצען אלס ניכט-געפעהרליך ערקלערטע.

* (דער דייטשע קראָנפרינץ אין לעבענס-געפאהר!) איין האאר פעהלטע — אונד איין שרעקליכעס עראייגניס, וועלכעס דיא גאנצע וועלט אין איפרעגונג פערזעטצט העטטע, ווערע איינגעטרעטען. דער דייטשע קראָנפרינץ איזט אויף זיינער היימרייזע פאָן וויען נאָך בערלין אויף דער עסטערייכישען באהן דורך דען צוזאממענשטאָס זיינעס צוגעס מיט איינעם לאסטצוגע באלד געטאָדטעט וואָרדען — אונד וועגן דיעזער שרעקליכע פאלל איינגעטרעטען ווערע, דא ווערען זעהר פיעלע פרייסישע ליגנער אונד שקאנדאלמאכער, וועלכע געזאגט העטטען, דאס מאן אין עסטערייך אביזיכטליך דיעזען צוזאממענשטאָס בעווערקשטעלליגטע, אום דען דייטשען קראָנפרינצען אוים דער וועלט צו שאפפען. אונזער קאיזער וואר אויך האָכסט ערשראָקען, אלס מאן איהם דיעזען אונגליקס-פאלל טעלעגראפיש מעלדעטע אונד ער ריכטעטע גלייך איינע דעפעשע אן דען דייטשען קראָנפרינצען, אין וועלכער ער דענזעלבען צו דער גליקליך איבערשטאנדענען געפאהר בעגליקווינשטע. — דער דייטשע קראָנפרינץ איזט נעמליך מיטטוואָך אום 7 אוהר אבענדס מיט דער וועסטבאהן אבגערייזט, נאָך 10 אוהר נאכטס איזט נון דיעזער צוג מיט איינעם ענטגעגענקאָממענדען לאסטצוגע צוזאממענגעשטאָסען, דער לאָקאָמאָטיוו-פיהרער האט וואָהל רעכטצייטיג דאס בעפאָרשטעהענדע אונגליק בעמערקט, ער קאָננטע אבער נור דיא שנעלליגקייט דעם דאמפפעס פערמינדערן, ניכט אבער דען צוזאממענשטאָס. דער לייב-יאֶגער דעם קראָנפרינצען אונד דיא פרויא איינעס רוסישען גענעראלס וואורדען לייכט פערוואונדעט, אונד דער שטאציאָנס-וואכטער וואורדע געטאָדטעט —; זאָנסט איזט קיין אונגליק געשעהען. דער דייטשע קראָנפרינץ צייגטע אויך היער זיינען מוטה. ער וואר ניכט אים מינדעסטען ערשראָקען, זאָנדערן שטיעג נאָך אום דעם וואגגאָן אונד ערקונדיגטע זיך אום דאס בעפינדען דער איבריגען רייזענדען.

* (דער פאטער אונזערעס קאיזערס אין געפאהר!) וויעדער פעהלטע נור איין האאר — אונד זאָגאר דער פאטער אונזערעס קאיזערס ווערע אויף דער אייזענבאה

אונד דיא בעפאָלקערונג דארויף אויפמערקזאם צו מאכען, דאמיט זיא זיך היטען מאָגע.

*(אונזער ראָמאן) ווירד נור נאָך אונגעפעהר 10 פאָרטזעטצונגען האבען, וואָרויף וויר זאָרגען מיט דער ליעפערונג איינעס נייען נאָך אינטערעסאנטערען יידישען ראָמאנעס בעגיננען ווערדען. דיאיעניגען נייען פרענומעראנטען, וועלכע דען אנפאנג אָדער דיא פעהלענדען בלעטטער דעם ראָמאנס נאָך ניכט ערהאלטען האבען, מאָגען אונס דאס זאָפאָרט אנצייגען.

*(נאכטראג צו דען וואהלען.) געסטערן זיעגטע אין פריווידיע (גייטראער קאָמיטאט) העררד קראישיק געגען דען ביזהעריגען דעפוטירטען בראָדיאני. — אים צווייטען בעצירקע דעם שענקער שטוהלעס (זיעבענבירגען) וואורדע פריעדריך סטראפין געוועהלט. — אין נאָדי-קאללוי זיעגטע דער ליבערלע סאָבאָסלאי געגען דען איי-סערסט-לינקען קאללאי אקאָש. — אין צירץ וואורדע דער ליבעראלע הינקאר געוועהלט. — אין אָדענבורג וואורדע וויעדער מיניסטער טרעפאָרט געוועהלט. — אין האטסעג דער ליבעראלע מארא. אין וואג-ניישטאדטל, וואָ ביז יעטצט האָרן וואר, וואורדע דער גייסטליכע גראף אדאָלף פאָנגראץ (שעננעיסט) געוועהלט. — אין וואג-וועטשע דער ליבעראלע וויצעגעשפאן מארקהאָט, אין נאָדי-סאָללאָש וואורדע באראָן זיגמונד פערעני געוועהלט. — —
אין ניר-באטהאָר זיעגטע דער ליבעראלע איזראעליט, דאָקטאָר פויל מאנדעל
מיט 300 שטיממען מעהרהייט געגען דען אייסערסט-לינקען קאללאי. — זאָמיט האבען וויר שאָן פיער יידישע דעפוטירטע. געמליך: וואהרמאנן, האָרן, ליכטענשטיין(?) אונד מאנדל. באָרין אונד העלפי זינד געטויפטע יודען; דער היער דורכגעפאללענע מארם פאלק ווירד וואהרשיינליך אין קעסטהעל געוועהלט ווערדען. אוים מישקאָלץ ווירד בעריכטעט, דאס אם וואהלטאגע דיא געגנער פאָן ליכטענשטיין איינען פייער-לערם מאכטען, אום דיא וואהל צו הינדערן.) — אין מאראָש-וואשארהעלי זיעגטע דער ליבעראלע דאָקטאָר קנאָפפלער (יודע?) געגען דען אייסערסט לינקען אדאם לאזאר. אים צווייטען בעצירקע וואורדע דער ליבעראלע באָראָשנאי געוועהלט, אין קעזמארק ה' בערזעוויצי, אין דעווא ה' מאקראי, אין ניר-באָגדאן דער אייסערסט-לינקע ווידאָוויטש, אין אבער-ווישוי מיהאלי, אין שעסבורג וואורדען פאבריציאוס אונד גולל געוועהלט. אין גאָללניטץ מודראָן, אין לעפשען זיעגטע דער ליבעראלע פאס געגען דען אייסערסט-לינקען מאטקאָוויטש. — (צום שלוסע דעם בלאטטעס ווירד אונס טעלעגראפיש בעריכטעט, דאס דער דעפוטירטע ליכטענשטיין אוים מישקאָלץ קיין יודע איזט.)

*(ציעהונג דער מאילענדער 45 פראנקס-לאָזע) בייא דער אם 1-טען יולי 1875 פאָרגענאָממענען ציעהונג דיעזער לאָזע ווארדען פאָלגענדע סעריען געצאָגען: 78 1366 1447 1703 1914 1976 2139 3680 3806 4217 4279 5141 5436 7622 7800.

וואָללמארקט.

נאך בעענדיגונג דעם מעדארדי-מארקטעס זינד צאהלרייכע קייפער (בעזאָנדערס פיר קאממוואָללען) ערשיענען, וועלכע זיך דורך דיא אנפאנגס שלעכטען בעריכטע דער דייטשען וואָללמארקטע זעהר צוריקהאלטענד צייגטען, זאָ דאס אין דער צווישענצייט פאָם מעדארדי- ביז צום יולי-וואָלל-מארקטע קוים 2000 צטר. פערקויפט ווארדען. צום מארקטע זעלבסט טראפען נאָך פיעלע קייפער היער איין, וועלכע דורך דיא שפעטערען בעססערען בעריכטע זיך לעבהאפטער אם געשעפטע בעטהייליגטען. דיא פרייזע שטעללטען זיך וויא פאָלגט: פיר אללע גאטטונגען איינשורען פיר טוך בייא גוטען וועשען בלייבען דיא פאָריעהריגען פרייזע, בייא מינדערער וועשע אבער מיט 2—3 גולדען בילליגער. — קאממוואָללען מיט 2—3 גולדען געגען דאס פאָריגע יאהר בילליגער. — זאנדוואָללען, וועלכע דיעזעס יאהרע געלונגענע וועשע האבען, ערציעלטען פאָר-יעהריגע פרייזע, אויך 2—3 גולדען מעהר. — אללע גאטטונגען צווישורען אונד גערבערוואָללען דריקטען זיך מיט 2 — 3 גולדען געגען דען מעדארדי-מארקט. — דאס ערגעבניס דער שור איזט ציעמליך שלעכט אונד וויזט איינען אויספאלל פאָן 10 — 12 פראָצענט געגען דאס פאָריאהר אויף. פערקויפט ווארדען געגען 25000 צענטנער, אונד צוואר: 20000 צטר. איינשורען אללער גאטטונגען, 3000 צטר. צווישורען, 2000 צטר' הויט-, גערבער- אונד צאקעל-וואָללען. דיא פרייזע זינד: איינשורען טוכוואָללען: האָכפיינע 155—166 גול., פיינע 130—145 גול., מיטטעלפיינע 112—125 גולד., מיטטעל 90—105 גולד. — קאממוואָללען: פיינע 105—112 גולד. מיטטעלפיינע 100—104 גולד., מיטטעל אונד גערינגע 80 95 גול. — זאנדוואָללען: פיינע 80 — 95 גולד., מיטטעל אונד מיטטעלפיינע 68—95 גולד. — צווישורען: הערר-שאפטליכע 108—112 גול., געבירגס-, וויסע 100 — 106 גולד., געבירגס-, בלייליכע 86—96 גול., טהייס, בעססערע 88—90 גולד, טהייס, גערינגערע 82 — 86 גולד., מישקאָלצער, העוועשער, דיאָגדישאָר 80—90 גולד. — לאממוואָללען: האָכפיינע 150—151 גולד. פיינע 135—136 גולד. — הויטוואָללען: האָכפיינע 148 — 150 גולד., פיינע 90 — 93 גולד. מיטטעלערע 75 — 86 גולד. — גערבערוואָללען: פיינע 73—78 גולד., מיטטעל 64—68 גול., גראָבע 42—51 גול. — צאקעל געשוועמטע 48—50 גול. האנדוועשע 48—51 גול.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

ווייצען. טהייס-ווייצען 89-פפינדיגער 5·62½ גולד. ביהארער 88½-פפינדיגער 5,30 גולד. באנאטער 86½-פפינדיגער 4.75 גולד' אללעס פער דרייא מאָנאטע אונד פער צאָלל צענטנער.

האפער פרימא 1,90 — 2,10 גול' פער 50 פפד

קאָרן 80-פפד. 3,20 גול. —

ווייצען נעגען דיא פאָריגע פרייז-נאָטירונג זינד דיא הייטיגען פרייזע אום 5 קר' געשטיענען. — פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 5,07½ — 5,12½ גולד. —

האפער פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 1.95 — 1,96 גולד. —

קוקורוץ פער יולי 2.97½ גולד. —

רעפס: פער 150 פפונד קאָהל-רעפס פער אויגוסט-סעפטעמבער 11⅛ — 11⅜ גולד., באנאט ערפער יולי-אויגוסט 10⅝—10⅜ גולד. —

וויענער פרייזע.

שפיריטוס: פרוכט-שפיריטוס 45 קר.

וויענער שלאכטפיעהמארקט: דער אויפטריעב אויף דעם שלאכטפיעהמארקט אם 5-טען ד. מ.. בעטרוג 1553 אונגארישע, 1675 גאליצישע אונד 131 דייטשע צוזאממען 3359 שטיק אָכסען. געקויפט ווארדען פאָן וויענער פליישערן 1537 פאָן לאנד פליישערן 1738 אונד אונפערקויפט גינגען אויפס לאנד 84 שטיק. דער געזאממט לאנד-אבטריעב 1822 שטיק. פיר וויען פערבלייבען 1537 שטיק. דאס יעטצוגגסגעוויכט שטעללטע זיך פער שטיק פאָן 375 ביז 775 פפונד. דער אנקויפספרייז פער שטיק פאָן 120—260 גולדען אונד פער צענטנער פאָן 30—33 גולד. קר.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

אנצייגע.

קאָנקורז.

אין דער איזראעליטישען געמיינדע צו דעאקי (לעטצטע פאָסט אונד באהנשטאציאָן וואאג-שעלליע) איזט דיא שטעללע איינעס ש"ץ ומ"ץ שוחט ובודק אונד קורא מיט דעם יאהרעס געהאלטע פאָן 400 גולדען זאממט פרייער וואָהנונג אונד זאָנסטיגען נעבען-איינקינפטען, לענגסטענס ביז צום קורז ר"ח חשון הבע"ל, צו בעזעטצען. רעפלעקטירענדע אויף דיעזע שטעללע. קאָננען אויף פראָבע-פאָרטראג ערשיינען, נור דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא רייזע-שפעזען פערגיטעט.

דעאקי, אים יולי 1875.

דער פאָרשטאנד.

פרוכטפרייז-טאבעללע

פריכטע		קוואליטעט־ געוויכט	פער צאָלל־ צענטנער
ווייצען, באנאטער		84	4.25—4.35
"	"	85	4.35—4.45
"	"	86	4.60—4 70
"	"	87	4 80—4 90
"	"	88	4.95—5.05
"	"	89	—.—.—
"	טהייס	84	4.60—4.65
"	"	85	4.75—4 85
"	"	86	4.95—5.05
"	"	87	5 15—5 25
"	"	88	5,30—5 35
"	"	89	5.35—5.45
"	פעסטער באָדען	84	4.40—4 50
"	"	85	4.60—4.70
"	"	86	4.75—4 80
"	"	87	4.85—4 90
"	"	88	4.95—5 10
"	"	89	5 10—5.15
"	ווייסענבורגער	84	4.60—4.70
"	"	85	4.80—4.90
"	"	86	4.95—5.05
"	"	87	5.15—5.25
"	"	88	5 30—5 35
"	"	89	5.35—5 45
			פער מעטצ'
קאָרן		80	3.25—3.15
גערסטע מאלץ		72	2.60—2.40
" פוטטער		72	2.30—2.15
האפער		50	2.10—1.90
קוקורוץ באנאטער		פער מעטצען	3.05—3.—
אנדערע גאטטונג		צענטנער	2.95 —2.85
הירזע		75	2.90—2.80

כורז-טאבעללע פאָם 7 יולי

באללען-מעהל	קר'	פל'
נומער 0	60	21
" 1	70	20
" 2	80	19
" 3	40	18
" 4	80	16
" 5	70	14
" 6	30	13
" 7	70	11
" 8	30	10
" 8½	40	9
געלד-קורז		
זילבער-אגיא	25	100
דוקאטען	23	5
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	89	8
נאפאלעאָנד'אָר	89	8
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	64	1
רוסישע רובעל	52	1
לאָזע		
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	50	134
רעשפא צו 50	50	132
1860-ער גאנצע לאָזע	40	112
רעשפא פינפטעל	—	118
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	30	103
1839 יאהרעס-לאָזע גאנצע	—	261
רעשפא פינפטעל	—	234
קאססא רענטענשיינע	50	21
קרעדיט-לאָזע	—	164
טייסער לאָזע פער 100 גולדען	50	110
טייסער לאָזע פער 50	—	56
דאנוי-דאמפפשיפפאהרטס-לאָזע	—	94
פאלפי צו 40 גולדען	50	36

	קר'	פל'
פאלפפי צו 40 גולדען ק. מ.	—	27
קלארי צו 40 " "	25	27
סט. גענאָיס צו 40 " "	75	27
אפנער צו 40 " "	75	24
ווינדישגרעצער צו 20 גולדען ק. מ.	—	21
וואלדשטיין צו 20 " "	25	22
קעגלעוויטש צו 10 " "	—	12
רודאלפס-לאָזע צו 10 " "	25	13
באטאניאלייקער צו 20 " "	25	15
אינסבריקער לאָזע	—	17
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	25	15
קראקויער לאָזע	50	15
טירקען לאָזע	90	51
רעשפא 120 פראנקס איינצאהלונגען	—	—
אונגארישע פרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	—	80
רעשפא צו 50 גולדען	50	79
וויענער-לאָזע	50	104
ווערטה-פאפיערע.		
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	50	81
טעמעשוואר-באנאטער	75	79
זיעבענבירגישע	25	85
גאליצישע	30	87
בוקאווינער	—	87
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	50	101
ווייןצעהענט-אבלאזונגס-אבליגאציאָנען	75	76
פעסטער שטראססען-באהן	—	208
אפנער שטראססענבאהן	—	74
מוניציפאל-באנק	75	25
אנגלא-באנק I. עמיסיאָן	25	6
אונגארישע באָדען-קרעדיט	25	68
שפאר- אונד קרעדיט-פעראיין	—	89
אונגארישע קרעדיט-באנק	—	208

	קר'	פל'
פעסטער קאממערציאל-באנק	—	798
פעסטער געווערבע-באנק	—	290
פראנקא-אונגארישע	—	59
אינדוסטריע-באנק-אקציען	—	54
אפנער קאממערציאל-באנק	—	155
לאנדעס צענטראל-שפארקאססע	50	89
אפנער ביירגערליכע	-	—
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	—	[illegible]
פעסטער פארשטעדטישע	—	51
פעסט-אפנער הויפטשטעדטישע	25	139
רעשפא צווייטע עמיסיאָן	—	—
פאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	80	86
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	—	80
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	50	85
רעשפא צו 6 פראָצענט	75	86
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	—	88
קעטטען-בריק-אקציען	50	85
נארד-אָסט-באהן	50	117
אלפאָלד-פיומאנער	—	125
אונגארישע אָסטבאהן	50	47
טהייס באהן	25	186
זיעבענבירגער באהן אקציען	—	—
קאשוי-אָדערבערגער באהן אקציען	75	125
פראנץ-יאָזעפ'ס באהן אקציען	—	157
קארל-לודוויג-באהן אקציען	—	221
לעמבערג-טשערנאוויטץ-יאססי באהן	50	135
קרעדיט-אקציען	50	218
באנק-	—	937

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.
Budapest, 1875. Druck v. Moritz Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

שלעכטע קאָסט, אן וועלכע איך פאָן צו הויזע אוים ניכט געוואָהנט בין, איך וואָללטע מיך דאהער איינמאל אים גאסטהויזע זאטט עססען, וואס אבער פערבאָטען איזט. דער אָבערסט העטטע מיך זיכער גלייך אררעטירען לאססען, אבער זאָ ווערדע איך מאָרגען ביים פערהאָר זאגען, דאס זיא מיין אָנקעל זייען אונד דאס איך נור זיא אינס גאסטהויז בעגלייטעט האבע!" — דער פרעמדע הערר לאכטע אונד וועגן דער קאדעט דעם פרעמדען הערדן אין בירגערליכער קליידונג בעססער אינס געזיכט געזעהען העטטע, זאָ ווירדע ער באלד יעמאנדען ערקאננט האבען, מיט דעם ער נאָך ניעמאלס אים אין ארם שפאציערען געגאנגען איזט. טאגס דאראויף וואורדע דער קאדעט פאָם אָבערסטען פאָרגעלאדען, אונד עס ענטשטאנד פאָלגענדעס פערהאָר: דער אָבערסט פראגטע: „ווער וואר דער הערר, מיט וועלכעם זיא געסטערן שפאציערטען?" — אונד דער קאדעט אנטוואָרטעטע: „„מיין אָנקעל!"" — נון פראגטע דער אָבערסט: „זייט וואנן איזט דענן זיינע קאָניגליכע האָהייט, דער קראָנפרינץ פריעדריך ווילהעלם, איהר אָנקעל?" — דער קאדעט קאָננטע פאָר שרעקען ניכט אנטוואָרטען, דענן דער פרעמדע מאנן, דען ער געסטערן ניכט ערקאנגטע, וואר קיין אנדערער אלס דער דייטשע קראָנפרינץ. דער אָבערסט זאגטע היעראויף: „זיינע קאָניגליכע האָהייט האבען בעפאָהלען, דאס זיא וועגען איבערטרעטונג דעם פערבאָטעס דאָך אררעטירט ווערדען זאָללען; אבער אין בעריקזיכטיגונג איהרעס גראָסען מוטהעס אונד איהרער ענטשלאָססענהייט, וועלכע זיא געסטערן געצייגט האבען, בין איך בעאויפטראגט, איהנען מיטצוטהיילען, דאס זיינע קאָניגליכע האָהייט זעלבסט פיר איהרע גוטע בעקאָסטיגונג זאָ לאנגע צאהלען ווירד, זאָ לאנגע זיא קאדעט זינד, אינדעם ער ערוואַרטעט, דאס זיא שפעטער אלס אָפפיציער פאָר דעם פיינדע עבען איינען זאָלכען מוטה אונד איינע זאָלכע שנעללע ענטשלאָססענהייט בעווייזען ווערדען!" —

* (1246 טערנאָס) וואורדען אין דער פאָריגען לינצער לאָטטאָ-ציעהונג געמאכט. דיא לאָטטעריע-זעטצער וויססען נעמליך יעדעס וויכטיגע ערייגניס אין נוממערן צו דייטען, אונד זאָ מאכטען זיא אויך ביים טאָדע דעם קאיזערס פערדינאנד פאָלגענדע נוממערן-שפעקולאציאָן: 90 בעדייטעט קאיזער, וויל עס דיא האָכסטע נוממער אים לאָטטאָ איזט, 82 יאהרע וואר קאיזער פערדינאנד אלט אונד 13 יאהרע האטטע ער רעגיערט; 1246 פערזאָגען זעטצטען אלזאָ דיא נוממערן 13, 82 אונד 90 אונד מאכטען זאָמיט 1246 טערנאָס.

* (דער „סטרייק" דער בריננער וועבער), וואָפאָן וויר אין נומ' 48 מעלדעטען, האטטע ערסט פאָרגעסטערן איין ענדע גענאָממען; אינדעם ערסט אם 10. יולי איינגע וועבער איהרע ארבייטען וויעדער אויפגענאָממען האבען. — דיא הערדען פאבריקאנטען האבען נור עטוואס דען ארבייטערן נאכגעגעבען, אבער דיא הויפט-פאָרדערונג דער ארבייטער איזט אונערפיללט געבליעבען. —

* (½ פערצענט אשיאָ!) דיא וויכטיגסטע נייאיגקייט אין אונזערעם פאָריגען בלאטטע וואר דיא קורז-טאבעללע, אין וועלכער עס שטאנד, דאס דער זילבער-קורז נור 100'25 איזט, דאס הייסט דאס מאן פיר 100 זילבערנע גולדען נור 100¼ גולד' באנק-נאָטען צו געבען ברויכט אונד דאס מאן איין זילבערנעס גולדענשטיק אום איינען גולדען-צעטטעל אונד ¼ קרייצער בעקאָממט. דיעזעס קליינע אויפגעלד (אשיאָ) פאָן איינעם פיערטעל-קרייצער האבען וויר שאָן זייט זעהר פיעלען יאהרען ניכט געהאבט אונד מאן גלויבט דאהער, דאס דיעזעס אשיאָ באלד גענצליך פערשווינדען ווירד, זאָ דאס עס צווישען איינעם זילבער-גולדען אונד איינעם גולדען-צעטטעל גאר קיין אונטערשיעד מעהר זיין ווירד. זייט דעם ענדע דעם דייטש-פראנצאָזישען קריעגעס איזט דאס אשיאָ אימטער ניעדעריגער געוואָרדען ביז עס ענדליך אויף ½ פערצענט העראבגעזונקען איזט. דיאיעניגען, וועלכע דיא באנק-אנגעלעגענהייטען גוט פערשטעהען, זאגען, דאס דיעזעס אשיאָ ניכט דאהער געפאללען איזט, וויל אונזערע באנק-נאָטען בעססער שטעהען, זאָנדערן דאהער, וויל דאס זילבער ביליגער געוואָרדען איזט. דאס גאָלד איזט יעטצט פערהעלטניססמעסיג בעדייטענד טהייערער אלס דאס זילבער. אים אויסלאנדע איזט יעטצט מייסטענס דאס גאָלד-געלד אונד ניכט דאס זילבער-געלד איינגעפיהרט (וויל מאן ביי איינער גראָסערן סוממע פאָן זילבער-געלד איינע גראָסע מאססע צו טראגען האט) אונד דעסהאלב איזט דאס זילבער באלד אין גלייכעם ווערטהע וויא דיא עסטערייכישע נאָטע. זייט פאָריגעם דאָנגערסטאג איזט וואָהל דאס אשיאָ אום איינע קלייניגקייט געשטיעגען, אבער וועגן דאס אשיאָ נאָך מעהר צוריקפאללען ווירד, דאנן ווירד מאן באלד נאָך אויף דאס זילבער-געלד דאראויף צאהלען מיססען, אום דאפיר באנק-נאָטען צו בעקאָממען, דא מאן איינע גראָסע געלד-סוממע פאָן זילבער-געלד ניכט זאָ לייכט ביי זיך טראגען קאנן. מאן ווירד נעמליך יעדעם וועכסלער ½ פערצענט פראָוויזיאָן געבען מיססען, דאמיט ער אונס אנשטאטט דעם זילבער-געלדעס ליעבער באנקנאָטען געבע!

* (דיא וויטטערונג.) קיין טאג אָהנע שטורם אונד רעגען! זאָ קאָננען וויר היער אויסרופען. פרייטאג נאכמיטטאג וואר היער שאָן וויעדער איין גראָסער רעגען מיט איינעם זאָלכען שטורם-ווינדע, וועלכער פאָן פיעלען הייזערן דיא דעכער הערונטערגעריססען האטטע אונד מעהרערע שוואכע הייזער אומשטירצטע. אויף דער מארגארעטהען-אינזעל שלוג איין בליטץ אין איינען וואגגאָן דער פפערדע-באהן, אין וועלכעם 5 פערזאָנען וואָרען, אָהנע זיא בעשעדיגט צו האבען. דער טעלעגראף וואורדע אויף מעהרערן שטרעקען צערשטאָרט. אויך אויס קאָמאָרן ווירד פאָלגענדעס געשריעבען: הייטע פרייטאג צווישען 3 אונד 4 אוהר האטטען וויר היער איינען וואָלקענבריך מיט איינפיערטעל-שטינדיגעם האגעל-שלאג אונד מיט איינעם שרעקליכען שטורם. דיא שיפפ-בריקע אויף דער דאָנוי וואורדע שטארק בעשעדיגט. עס ווערע נור צו ווינשען, דאס דיא ערנטע הורך דיעזען פיעלען רעגען קיינען גראָססען שאדען ערליידען זאָלל. אין מישקאָלץ האט דער שטורם-ווינד איינען קירכטהורם אומגעשטאָססען אונד אין פינפקירכען וואר פרייטאג נאכט אויך איין זעהר שרעקליכער וואָלקענבריך מיט האגעל-שלאג. דיא היעזיגען געטריידע-הענדלער וואָללען שאָן בעהויפטען, דאס דיא היעריגע געטריידע-ערנטע דורכשניטטליך קיינע גלענצענדע אונד ניכט איינמאל איינע בעפריעדיגענדע מיטטעל-ערנטע זיין ווירד. — וועגען דיעזער פיעלען וואָלקענבריכע זינד געסטערן אויך דיא געטריידע-פרייזע געשטיעגען אונד הייטע זינד זיא שאָן בעדייטענד האָהער אלס זיא אין אונזערער קורז-טאבעללע פאָם 10. יוני פערצייכנעט שטעהען.

* (איין האלבעס מנין יהודים אים אונגארישען רייכסטאגע.) נון וויססען וויר יעטצט גענויא, דאס וויר 5 איזראעליטען אים אונגארישען רייכסטאגע האבען. נעמליך דיא הערדען וואהרמאנן אונד האָרן אים דער אונגארישען הויפטשטאדט, הערר כאָרין (ענקעל דעם געוועזענען אראדער ראבבינערס אהרן חארין) אין אראד, הערר דאָקטאָר פייל מאנדעל אין ניר-באטהאָר אונד הערר קארל שוואב אין אָבעשעניאָ (טאָראָנטאלער קאָמיטאט); שאדע דאס וויר קיין „רוב מנין" האבען! יעדענפאללס האבען וויר יודען אין אונגארן שאָנע צייטען ערלעבט.

* (איין „הספד" אויף קאיזער פערדינאנד) וואורדע געסטערן אים היעזיגען איזראעליטישען טעמפעל אבגעהאלטען. דאביי וואָרען אויך דער אָבערשטאדטהויפטמאנן אונד דער דעפוטירטע האָרן. דער אונגארישע פרעדיגער דאָקטאָר קאָהן הערלט איינע גראָסע אונגארישע טרויער-רעדע איבער דיא פערדיענסטע דעם קאיזערס פערדינאנד.

שטרעקען. אונד וויא נאָטטעס שטראפע זיכטבאר ווירד. מוס דיא קליינליכע ראכע דעם מענשען פערנע בלייבען."

„דוא האסט איינע שאָנע פרעדיגט געהאלטען. אבער אין דיינער פרעדיגט האסט דוא אן דיא תמר נאנץ פערגעססען. וואס הערט זיך פאָן תמר?"

„„דאס איזט איין הייקלער פונקט, דען איך ניכט בעריהרען וויל. וועגן איך דאפאָן שוויינע, זאָ העטטעסט דוא זאָ פיעל טאקט (דרך ארץ) האבען מיססען, מיך ניכט איבער דיעזען הייקלען געגענשטאנד צו בעפראגען; איזט מיר דיא תמר פאָן נאָטט בעשערט. דאנן ווערדע איך זיא אויף איינע עהרליכע ווייזע בעקאָממען — אונד וועגן ניכט. דאנן . . .""

„נון? אונד וואס דאנן?"

נדעון קאָהן וואר אן איינע אנטוואָרט פערלעגען אונד צו זיינעם גליקע קאם שמעון לוצאטטו אינצווישען, וועלכער איהן וועגגערופען האטטע.

„קאָממ' מיט מיר (זאגטע לוצאטטו). איך האבע דיר וויכטיגעס צו זאגען — נחמיה חייא חיון עקסיסטירט ניכט מעהר!" —

„„איך האבע עס בערייטס געהאָרט, דיא רוססען האבען איהן ערשאָססען!""

„נדעון! דוא ווירסט הייטע איין גראָסעס געהיימניס פאָן מיינעם מונדע פערנעהמען. דארף איך עס דיר זאגען. ווירסט דוא מיר פאָלגען?"

„„וועגן עס עהרליך אונד גוט איזט, יא!""

„נדעון! דורך דען טאָד מיינעס רבי, בין איך אלליין געבליעבען. איין גראָסעס געהיימניס ליעגט אויף מיינער צונגע. איך מוס איינען צווישען האבען אונד נור דוא אונד קיין אנדערער קאנן דיעזער צווייטע זיין. פאָר אללעם מוסט דוא מיר אבער זאגען, אָב דוא דען יעקב יוסף פראנק טראָטץ זיינער טויפע דאָך נאָך אימטער אלס אונזערען פיהרער בעטראכטען וואָללעסט?"

„„יא! פראנק האטטע מיט זיינער טויפע איינען געהיימניספאָללען צוועק, דען איך זעהר גוט פערשטעהע. נאָטט ווייס, אָב ער ניכט לעבענסלענגליך אין טשענסטאָכאָוו זיטצען ווירד, אבער איך פינדע נאָך אימטער קיינען ווירדיגערען מאנן צו אונזערעם פיהרער!""

„זיעהסט דוא, דיעזע שטראפע האבע איך פאָן דיר ערוואָרטעט אונד נון שוואָרע מיר, דאס דוא מיין געהיימניס בעוואהרען ווירסט."

„„איך שוואָרע!""

לוצאטטו ערצעהלטע נון דיא געהיימניססע דעם שאטצעס, וועלכע אונזערען לעזערן געניגענד בעקאננט זינד — אונד פאָן נון אן וואר אנשטאטט דעם ערמאָרדעטען נחמיה חייא חיון, נדעון קאָהן דער נעבען-שאטצמייסטער פאָן שמעון לוצאטטו. —

נדעון קאָהן האטטע אלזאָ דאָך זיינען פאָליטישען קאמפף מיט דען פאָלען פאללען געלאססען אונד זיך צום שאטצמייסטער איינער נייען רעליגיאָנס-סעקטע הערגעגעבען. זאָ בלייבען זיך פיעלע כאראקטערע ניכט טרייא אונד דרעהען דען מאנטעל נאָך דעם ווינדע.

אלס נון נדעון קאָהן אונד שמעון לוצאטטו אין איינע ווישנג-נאססע איינגעבאָגען האבען, אום אין דיא פעסטונג צו געלאנגען, וואָ פיעלע סאבבאטהיאנער דיא פעסטונגס-ארבייטען פערריכטעטען. דא קאם איהנען ר' נתן טאָמריין ענטגעגען. דער זאָנסט זאָ שטארקע אונד פאָללבליטיגע מאנן וואר בלאס וויא דער טאָד. דיא דרייא לעטצטען טאגע האבען איהן אום דרייסיג יאהרע עלטער געמאכט, דער ווייגעס אָבערן קליידעס וואר צעררעסען (קריעה). דענן זיינע מוטטער מרים וואר געשטאָרבען. —

„נדעון! (ריעף ער שטאָטטערנד אונד ציטטערנד) דאס בית דין האט דיך הייטע פאָם חרם פריי געשפראָכען, דוא האסט מיר אונד אנדערען דאס לעבען גערעטטעט, נדעון, זאגע מיר . . ."

ער קאָננטע ניכט ווייטער שפרעכען, דער אלטע געביינטע מאנן האטטע צו שלוכצען אונד צו ווייגען אנגעפאנגען. —

„„איך ווייס (זאגטע נדעון נאנץ ערנסט). וואס איהר מיך פראגען וואָללעט. „וואָ איזט תמר?" וואָללטעט איהר מיך פראגען. היער העבע איך מיינע האנד געגען דען הימעל אונד שוואָרע עס אייך, דאס איך עס ערסט פאָר איינינען טאגען ערפאהרען האבע, דאס תמר אין וויען ביי איהרער טאנטע איזט. אונד דאס איך מיט איהר זייט איהרער נעוואלטזאמען ענטפיהרונג ניכט געשפראָכען האבע! אין מיינער יוגענד וואר עס מיר צו פערציהען, דאס איך מיינע געליעבטע, וועלכע מאן אינצווישען איינעם אנדערען נאב, צוריקפאָדערטע. אבער הייטע האבע איך אויך שאָן ע נ ט ז א ג ע ן געלערנט אונד טראָטצדעם איך תמר נאָך הייטע אויס איננינסטעם הערצען ליעבע, זאָ שווערע איך עס אייך, מיט איהר ניכט צו שפרעכען, זאָ לאנגע זיא אייער ווייב איזט." — ר' נתן טאָמריין שטאנד בעטראָפען אונד נאכדענקענד. האלב לויט מורמעלטע ער דיא וואָרטע: „אלזאָ אין וויען איזט זיא, דאָרט האבע איך נאָך עטוואס צו זוכען!"

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

פֿראונגליקט וואָרדען. אלס נעמליך ערצהערצאָג פֿראנץ קארל פֿאָן וויען נאך אישל פֿער אייזענבאהן געפֿאהרען איזט, בעמערקטע דער צוג-פֿיהרער אין מיטטע דער באהן איינען שאָטטער-וואגען שטעהען, ער האטטע נון דיא געשיקליכקייט, דיא לאָקאָמאָטיווע נאָך רעכטצייטיג צום שטעהען צו ברינגען, זאָנסט וועהע גאָטט בעהיטע איין שרעקליכעס אונגליק געשעהען. דער צוג מוסטע זיך דאדורך פֿערשפעטיגען. (זאָ מעלדעט איינע פֿאָרגעסטערן אבענד היער איינגעטראָפֿפֿענע אמטליכע דעפעשע. עס ווערע שאָן אן דער צייט, דאס דיא אייזענבאהנ-דירעקטאָרען פֿאָרזיכטיגער זיין זאָללטען.)

* (קאיזער ווילהעלם) ווירד שאָן גאנץ זיכער אונד געוויס דאָננערסטאג דען 15. יולי אום האלב 2 אוהר נאכמיטטאגס אין אישל איינטרעפֿפֿען, וואָ איהן אונזער קאָניג זאממט דער קאָניגין ערוואַרטען ווערדען. קראָנפרינץ רודאָלף מוס וועגען זיינער קראנקהייט אין וויען פֿערבלייבען. —

* (קאיזער פֿערדינאנד אונד ר' מרדכי בנעט.) וויר וואונדערטען אונס אין אונזערעם לייט-ארטיקעל פֿאָן נר' 51, דאס קאיזער פֿערדינאנד בייא זיינעם זעהר שוואכען קאָרפער איין זאָ האָהעם אלטער עררייכטע; נון לעזען וויר יעטצט אין דען גראָסען וויענער דייטשען צייטונגען פֿאָלגענדע געשיכטע: עס וואר אים יאהרע 1819 אלס פֿערדינאנד (וועלכער דאמאלס נאָך קראָנפרינץ וואר) מיט דעם פֿירסטען דיעטריכשטיין נאך ניקאָלסבורג געקאָממען איזט. — ראש השנה מיטטאגס ליעס קראָנפרינץ פֿערדינאנד דעם פֿאָרשטעהער דער ניקאָלסבורגער איזראעליטישען געמיינדע זאגען, דאס ער אום 3 אוהר נאכמיטטאגס אין דען יידישען טעמפעל קאָממען ווערדע. — נאטירליך וואר אום 3 אוהר נאכמיטטאגס אללעס פֿאָר דער סינאגאָגע פֿערזאממעלט, אום דען קראָנפרינצען צו עמפפֿאנגען. פֿערדינאנד וואר אבער ניכט זאָ פינקטליך וויא קאיזער פֿראנץ יאָזעף איזט, עס וואורדע 3 עס וואורדע 4 אוהר אונד דער קראָנפרינץ פֿערדינאנד וואר נאָך איממער ניכט געקאָממען. דא זאגטע דער דאמאליגע ניקאָלסבורגער אָבער- אונד לאנדעס-ראבבינער ר' מרדכי בנעט זצ"ל: „רבותי! ווענן וויר נאָך לאנגע ווארטען, ווערדען וויר עובר מנחה זיין!" — אונד מאן מוסטע זאָמיט מיט דעם מנחה-געבעטע בעגיננען. אין מיטטע דעם געבעטעס איזט נון פלאָטצליך קראָנפרינץ פֿערדינאנד מיט דעם פֿירסטען אים טעמפעל ערשיענען, דער פֿאָרשטעהער איילטע איהנען גלייך ענטגעגען, פֿיהרטע זיא הינויף אויף דען אָבערסטען זיטץ אונד ליעס דעם ראבבינער זאגען, ער מאָגע דען קראָנפרינצען בעגריסען. ר' מרדכי בנעט וואָללטע אבער ניכט מפסיק זיין אונד ביז ער מיט דעם געבעטע פֿערטיג וואר, וואר בערייטס איינע פֿיערטעל שטונדע פֿערשטריכען. דער פֿירסט וואר שאָן אונגעדולדיג, אבער פֿערדינאנד ערמאהנטע איהן צום ווארטען. אלס נון ר' מרדכי בנעט דאס מנחה-געבעט בעענדעטע, דא קאם ער צום קראָנפרינצען אונד מאכטע דיא ברכה (שחלק מכבודו לבשר ודם). דאנן באט ער איהן אום פֿערצייהונג, דא ער פֿריהער זיינע אודיענץ פֿאָר דעם קאָניגע אללער קאָניגע בעענדען מוסטע. ר' מרדכי בנעט זאגטע: „קאיזערליכע האָהייט, הייטע האבען וויר נייא-יאהרעס-טאג, וויר בעטען צו גאָטט ניכט בלאָס פֿיר אונס, זאָנדערן אויך פֿיר אללע פֿאָלקער, דאמיט נור דיא גערעכטיגקייט צור הערשאַפֿט געלאנגע!" דארויף זאגטע פֿערדינאנד: „„אונד זיכער בעטעטען זיא אויך, דאס דער מעסיאס (משיח) באלד קאָממען מאָגע!"" — דא אנטוואָרטעטע ר' מרדכי בנעט: „האָהייט! אונזער משיח איזט איין ווייזער, גערעכטער אונד גיטיגער מאָנארך. אונזערע נביאים האבען אויך דען כורש מלך פרס איינען משיח געהייסען, וויל ער דיעזע איינגענשאַפֿטען האטטע!" — אויף דאס זאגטע וויעדער פֿערדינאנד: „„מיין ליעבער ראבבינער, דא איזט דאנן זעהר שווער איין מעסיאס צו ווערדען, וויל מאן ווייזע, גערעכט אונד גיטיג זיין מוס, ניכט יעדער מאָנארך קאנן דיעזע דרייא איינגענשאַפֿטען בעזיטצען!" — היערויף ערוויעדערטע נון ר' מרדכי בנעט: „„האָהייט! קאיזער יאָזעף וואר איין ווייזער, קאיזער פֿראנץ איין גערעכטער אונד זאָ ווערדען זיא איין גיטיגער מאָנארך זיין!" — דא שטאנד פֿערדינאנד בעגייסטערט אויף אונד זאגטע: „„בראוואָ, מיין ליעבער ראבבינער, איך ווערדע מיך בעמיהען, וועניגסטענס דיא דריטטע גוטע איינגענשאַפֿט פֿאָם מעסיאס צו ערלאנגען!"" — אונד דארויף זאגטע ר' מרדכי בנעט: „דאנן ווערדען זיא אויך דער עלטעסטע מאָנארך דעס הייזעס האבסבורג ווערדען!" — וויא וויר נון וויססען, האטטע אויך קאיזער פֿערדינאנד דער גיטיגע איין האָהעס אלטער עררייכט. —

* (גריעכישער יודענהאס.) איבער דיא נייאיגקייט, וועלכע וויר אונטער דיעזער איבערשריפֿט אין נר' 52 בראכטען, לעזען וויר יעטצט אים מאינצער איזראעליט פֿאָלגענדעס: דער גובערנער פֿאָן קרעטא בעריכטעטע אן דען ערסטען מיניסטער דעס סילטאנס, דאס דיא גריעכישען דעפוטירטען מיט איינעם יידישען דעפוטירטען אין איינעם לאנדטאגע ניכט זיטצען וואָללען. דארויף אנטוואָרטעטע אבער דער מיניסטער: „עס איזט וואָהל וואהר, דאס עס אין דען געזעטצליכען פֿאָראָרדנונגען דעס יאהרעס 1867 ניכט אויסדריקליך שטעהט, דאס אויך דיא איזראעליטען אין קרעטא דאס רעכט האבען, איינען דעפוטירטען אין דען לאנדטאג צו שיקען; אבער אין דעם נייעסטען געזעטצע הייסט עס אויסדריקליך, דאס דער לאנדטאג פֿאָן קרעטא אויס זאָלכען דעפוטירטען בעשטעהען מוס, וועלכע פֿאָן דער גאנצען בעפֿאָלקערונג געוועהלט ווערדען — אונד צו דער „גאנצען בעפֿאָלקערונג" געהאָרען אויך דיא איזראעליטען. דער יידישע דעפוטירטע מוס אלזאָ צו דען לאנדטאגס-זיטצונגען צוגעלאססען ווערדען!" —

* (נייע פֿינפֿער-נאָטען.) דא זייט לעטצטערער צייט דיא פֿינף-גולדען נאָטען זאָ שטארק געפֿאָלשט ווערדען, זאָ מוסטע זיך דיא שטאאטס-קאססא ענטשליעסען, נייע פֿינפֿער נאָטען הערויסצוגעבען. ביז יעטצט זינד דיא פֿינפֿער שאָן אויף ניינאונדדרייסיגערלייא ווייזע געפֿאָלשט וואָרדען. דיא נייעסטע פֿאָלשונג איזט לייכט צו ערקעננען, וויל איינצעלנע שטריכע דיקער אונד וויל דיא וואָרטע „פֿינף גולדען" קליינער זינד אלס אויף דען עכטען נאָטען.

* (וויעדער איינע שפאנישע שלאכט) אם 9. יולי קאם עס צו איינער גראָסערען שלאכט צווישען דען קארליסטען אונד דער קעניגליכען ארמעע, וואָבייא דיא קאָניגליכען 400 קארליסטען טאָדטעטען אונד 60 געפֿאנגען נאהמען. דיא קארליסטען האבען זאָמיט איינע ניעדערלאגע ערליטטען. וויא לאנגע דיעזע שלאכט-געשיכטען אין שפאניען נאָך דויערן ווערדען, דאס איזט נאָך ניכט אבצוזעהען.

* (איינע גוטע אויסרעדע.) דען קאדעטטען, וועלכע אין בערלין דיא מיליטער-שולע בעזוכען, איזט עס פֿערבאָטען, אין איינעם גאסטהויזע צו שפייזען. פֿאָר 14 טאגען וואגטע עס נון איין קאדעט, אין איינעם גאסטהויזע גוט צו עססען, אלס ער זיך נון אוים דעם גאסטהויזע ענטפֿערנען וואָללטע, ערבליקטע ער זיינען אָבערסט אונד ער פֿירכטעטע, דאס ער איהן וועגען דיעזעס פֿערגעהענס אויף 24 שטונדען אררעטירען לאססען ווערדע. — פלאָטצליך ערבליקטע דער קאדעט איינען פֿרעמדען מאנן אין געוואָהנליכער בירגערליכער קליידונג. ער איילטע אויף איהן צו אונד ערזוכטע איהן, זיך אין זיינע האנד איינהענגען צו דירפֿען אונד איהן זאָ לאנגע צו בעגלייטען, ביז דער אָבערסט פֿאָראיבערגעגאנגען זיין ווירד. דער פֿרעמדע מאנן שווייגטע, אלס אבער שאָן דער אָבערסט פֿאָראיבערגינג, זאגטע דער קאדעט צו דעם פֿרעמדען מאננע: „ענטשולדיגען זיא ליעבער הערר, זיא האבען מיך פֿאָן איינער ארעסט-שטראַפֿע גערעטטעט, אין דער קאדעטען-אנשטאלט גיבט מאן מיר איינע זעהר

פֿאָלליעטאָן.

דיא סאבבאטהיאנער.

(32-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„דוא האסט דיר גראָסע „נקמות" אן דען ווילדען דיין ערלעבט (זאגטע משולם צו גדעון), וועד מעהר אלס ער איזט דאראן שולד. דאס מאן אונס אין חרם לעגטע. אין וועלכען צרות ליעגט יעטצט דיעזער גראָסע שטארקע ר' נתן טאָמעריין? דיא פֿרויא, וועלכע איהם אנגעהאָרטע, איזט פֿערשוואונדען, דאס גליק זיינעס הויזעס איזט צערשטאָרט זיין אנזעהען איזט געזונקען. פֿאָן דען רוסען איזט ער אויסגעפלינדערט וואָרדען, זיינע טאָכטער איזט פֿאָן דען רוססען האלב טאָדט געמאכט — אונד ער זעלבסט ווערע זיכער פֿאָן דען רוססען עבענפֿאללס ערמאָרדעט, ווענן דוא איהן ניכט גערעטטעט העטטעסט — אונד ווייסט דוא, וואס דאס הייסט, זיין לעבען זיינעם ערגסטען פֿיינדע פֿערדאנקען צו מיססען? — דוא, דער פֿערבאננטע, דער נעציכטיגטע, דער מיט פֿיססען געטרעטענע, האסט יענעם מאננע דאס לעבען גערעטטעט, וועלכעם דוא אין דער סינאגאָגע ראכע געשוואָרען האסט? נון דאס וואר איינע עדלע ראכע פֿאָן דיר, דאס דוא דיך דעם פֿיינדע גראָסמיטהיג צייגטעסט! — ווייסט דוא, וואס איך דיר נייעס ערצעהלען ווערדע? דאס בית דין וויל פֿיר דיא לעבענס-רעטטונג, וועלכע דוא מעהרערען יודען ערוויעזען האסט, דען חרם פֿאָן דיר נעהמען!"

גדעון וואר אבער דאבייא גלייכגילטיג געבליעבען. טראָטצדעם ער ניכט געטויפֿט וואר, בליעב ער דאָך איין טרייער אנהענגער דער סאבבאטהיאנער אונד ער אנטוואָרטעטע אויף דיא אנשפראכע זיינעס פֿריינדעס משולם מיט פֿאָלגענדער רעדע:

„„איך קאנן עס דעם בית דין ניכט פֿערוועהרען, ווענן עס דען חרם פֿאָן מיר נימט. עבען זאָ וועניג אלס איך איהם בעפֿעהלען קאָננטע, מיך דאמיט ניכט צו בעלעגען. איך האבע מישזאממט דעם חרם עבען זאָ רוהיג געשלאָפֿען, וויא אָהנע איהן, אונד איך געבע דיר מיין וואָרט, דאס גאָטטעס זאָננע פֿיר מיך עבען זאָ גאָלדען אונד זאָ ווארם שיען וויא פֿיר יעדען אנדערן. עס איזט וואהר. איך האבע דעם דיין אָפֿפֿענטליך ראכע געשוואָרען. אבער בעדענקע דיא עמפּאָרונג מיינעס בלוטעס אין יענער מינוטע, בעדענקע דיא שמאך, דיא מיר אנגעטהאן וואָרדען וואר, אונד דוא ווירסט יענען שוואור ערקלערליך פֿינדען; אלליין זייט דאמאלס איזט איין לענגערער צייטרוים פֿערפֿלאָססען, מיין בלוט איזט קעלטער אונד מיינע אנשויאונגען זינד מעננליכער געוואָרדען. וויא וויכטיג שיען מיר איינסט דיעזער קאמפף מיט דען ראבבינערן אונד וויא קליינליך ערשיינט ער מיר נון! דער קנאבע, דער ניע אוים זיינעם אין דער עבענע ליעגענדען דאָרפֿע געקאָממען איזט, האלט דאס היגעלכען אויף דעם פֿעלדע פֿיר איינען בערג; אויך איך האבע ערסט שפעטער ערפֿאהרען, וואס בערגע זינד, אונד מיין פֿריהערער בערג איזט צו איינעם היגעלכען צוזאממענגעשרומפֿפֿט. מיין פֿריינד, איך פֿערווײלטע מאָנאטע לאנג אונטער דען פֿאָלען, האבע געפֿאהרען איבערשטאנדען, געקעמפֿפֿט פֿיר איינע גראָסע זאכע, האבע דיא בעגייסטערונג קעננען געלערנט, וועלכע דיא וואָרטע „פֿרייהייט אונד זעלבסטשטענדיגקייט" אנצופֿאכען פֿערמאָגען, אונד דוא קאננסט מיר'ס גלויבען, וועהרענד דיעזער גאנצען צייט איזט אין מיר קיין געדאנקע ערוואכט, דער מיך אן ר' נתן טאָמעריין אָדער אן דען קאמפף געגען דיא גמרא ערינערט העטטע. מיין געזיכטס-קרייז האטטע זיך ערווייטערט. מיין בליק האטטע זיך אן גראָסארטיגערע פֿערהעלטניססע געוואָהנט, איין פֿלוס לאג הינטער מיר אונד איך בעפֿאנד מיך אויף דער גראָסען זעע. וואס איך דא ערפֿוהר אונד ערלעבטע, וואר איין מעכטיגער שטורם, וואס איך ערלעבט האטטע, וואר איין שטירמכען אין איינעם גלאזע וואססער. מיינע פֿיינדשאַפֿט געגען דיא ראבבינער, מיין האס געגען ר' נתן טאָמעריין, וואָהין זינד זיא געקאָממען? איך פֿיהלע זיא ניכט מעהר. דענן אים פֿערגלייכע מיט דער עמפּאָרונג, דיא מיך יעטצט בייא דעם אנבליקע איינעס רוססען ערגרייפֿט, איזט דיא פֿריהערע פֿיינדשאַפֿט שיער איינע פֿריינדשאַפֿט, איזט דער פֿריהערע האס בייגאהע איין וואָהלוואָללען צו נעננען. מיט דען אנשויאונגען דעס מענשען ענדערן זיך זיינע געפֿיהלע, זיינע נייגונג אונד בעשטרעבונג. דארום דארף עס דיך ניכט וואונדערן, ווענן איך געגען דען בעשלוס דעס בית דין וועגען דעם חרם'ס גלייכגילטיג בין, אונד ווענן איך מיינען ראכעשוואור ניכט האלטע, פֿיעלמעהר מיך דאפֿאָן בעפֿרייען לאססע. דאָך ווערע דעם אויך ניכט זאָ, העטטע מיין האס זיך ניכט אבגעקיהלט, איך העטטע ר' נתן דיין אין יענער שרעקליכען שטונדע דאָך דאס לעבען גערעטטעט! דיא ליעבע האט איהרע צייט, אונד דיא ראכע האט איהרע צייט, דיא צייט אבער, וואָ איין מענש אין טאָדעסגעפֿאהר אָדער אונגליקליך איזט, איזט ניכט דיא צייט, זיך אן איהם צו רעכען. זאָ וואס פֿערמאָכטע נור איין באָזעס הערץ אונד איין זאָלכעס בעזיטצע איך ניכט. וואָ דיא שטיממע גאָטטעס שפּריכט, מוס דיא ליפּפּע דעס מענשען פֿערשטוממען, וואָ דער ארם גאָטטעס זיך צייגט, דארף קיינעס מענשען פֿינגער זיך אויס-